

14 mei 2023

WEES EEN SOLDAAT, EEN ATLEET EN EEN BOER

2 Timotheüs 2, vers 1 t/m 13

Het gaat in deze preek over de allesbeslissende verandering, de radicale koerswijziging die in ons leven nodig is en over het echt-voor-God-gaan, ervoor gaan. En ook dat onze ogen geopend moeten worden. Kortom: bepaald geen softe boodschap. Of je nu volwassen bent, tiener, senior... Je moet er wat mee. Maar dat is voor straks. Eerst vertel ik even iets over het stukje dat wij gelezen hebben uit de tweede ons bekende brief van Paulus aan Timotheüs.

Timotheüs is een jongere collega van Paulus. Maar nog meer dan dat. Paulus spreekt hem aan als *zoon* (2,1) en zo'n band was het wel: Paulus was de geestelijke vader van Timotheüs. Hij is door Paulus gevormd, aan de hand meegenomen, opgeleid. Maar nu is hij op dit moment achtergelaten door Paulus in Efeze om daar de zojuist gestichte kerk te leiden. Nu, als dominee klaag ik wel eens over de kerk van tegenwoordig, over welke zorgen er allemaal zijn, maar ik denk niet dat ik in de schoenen van Timotheüs had willen staan. Moet je je voorstellen: zijn geestelijke vader, Paulus, zat op dit moment waarschijnlijk in de gevangenis vanwege zijn zendingsactiviteiten. Daarbij kwam dat er veel mensen Paulus in de steek hadden gelaten. De grote zendeling – zo zie ik hem altijd – was echt niet zo geliefd. Zijn zendingsreizen met Timotheüs waren bepaald geen triomfmarsen. Nee, Paulus zag teloorgang, wegen die scheidden, mensen die een andere kant opgingen. En... hij verwachtte zelf spoedig te sterven, zo vertelt hij. Dat ook nog. En in deze situatie moest Timotheüs nu als jonge man het stokje overnemen. En dat in een gemeente vol onrust, want – zo kan je verderop in de brief lezen - er waren mensen opgestaan die echt heel andere opvattingen hebben die niet stroken met de kern van het geloof, zoals Paulus en hij dat hebben uitgedragen, en die ook nog andere mensen daarin meenamen. Wat een trieste bedoeling... Dat is alles bij elkaar toch een hopeloze zaak? Moest Timotheüs zo gaan starten? Tja, als je soms op een afstandje naar de kerk kijkt hè, naar alles wat er gebeurt en wat er niet gebeurt..., alle conflicten, of alles wat stroef loopt, alle menselijke missers..., dan daalt je motivatie soms toch tot het vriespunt? Succes Timotheüs!

Nou, dat is precies wat Paulus hem inderdaad toewenst. Maar dan net iets anders. Deze tweede brief van Paulus aan Timotheüs staat vol met aanmoedigingen, bemoedigingen, oproepen, waarschuwingen. Aanmoedigingen om vol te houden. Bemoedigingen dat God Zijn werk wel voort zal zetten. Bijvoorbeeld vers 9:

'ik draag boeien als een misdadiger, maar het Woord van God is niet gebonden'. Of zoals een Engelse theoloog mooi verwoordde: 'they can stop the messenger, but they can't stop the Message'.

Aanmoedigingen, bemoedigingen van Paulus dus. Waarschuwingen. En dat alles schrijft Paulus op de manier van een trainer, die de sporter aan de zijlijn staat aan te moedigen. Het gedeelte wat wij hebben gelezen is daarom niet een strak opgebouwd betoog, compleet met kop en staart, maar bestaat uit allemaal losse uitspraken achter elkaar. Eerst drie aanmoedigingen. Dan drie losse voorbeelden. Dan opeens een krachtige geloofsuitspraak. Dan een persoonlijke noot. Om Timotheüs maar aan te sporen om het vol te houden, om door te gaan.

Nu, ik wil vooral naar die drie voorbeelden kijken, die Paulus noemt. En aan de hand van die voorbeelden zullen wij ook bij onszelf uitkomen, want Paulus wil via Timotheüs volgens mij ook ons echt iets op het hart drukken.

Drie voorbeelden dus. Van een soldaat. Van een wedstrijddeelnemer. (Dat zal in die tijd wel een atleet zijn geweest.) En een boer, een landbouwer.

Geen enkele soldaat, zo begint Paulus zijn eerste voorbeeld (vers 4), wordt verwickeld in de zaken van het levensonderhoud, opdat hij hem kan behagen die hem als soldaat aangenomen heeft. Wat bedoelt Paulus? Nu, een soldaat moet tijdens zijn missie niet bezig zijn met huisje, boompje, beestje. Dat leidt af. Al die dagelijkse dingen – zijn boodschappen, zijn bestelling bij AliExpress

en de verbouwing van zijn keuken - moet hij even uit zijn hoofd zetten en focussen. Want alleen zo kan hij zijn meerdere, zijn leidinggevende, zijn commandant, dienen.

En een atleet – zo gaat Paulus verder (vers 5) – kan alleen een lauwerkrans (een medaille) ontvangen, als hij de spelregels in acht heeft genomen. Wat bedoelt hij daarmee? Nu, een echte wedstrijd is geen spelletje. Je moet je er niet gemakkelijk van af willen maken, het even via je eigen regels proberen te doen, want dan is het klaar. Nee: heel goed opletten, geen missers maken en je helemaal geven, alleen dan is een overwinning bereikbaar.

En een boer – het derde voorbeeld (vers 6) – die zware arbeid verricht, moet als eerste in de vruchten delen. Een boer moet hard werken. Het boerenbestaan is weerbarstig, maar als een landbouwer heel goed zijn best doet en veel werk verzet, dan zal hij uiteindelijk ook de vruchten ervan plukken. Letterlijk en figuurlijk.

Kunt u al een beetje proeven wat Paulus met deze voorbeelden aan Timotheüs heeft willen doorgeven...? 'Timotheüs, laat je niet afleiden. Als je je in je leven laat afleiden door van alles en nog wat..., met van alles en nog wat bezig bent..., dan heeft je Meerdere (de Heere van de legermachten) niets aan jou als soldaat in de geestelijke strijd.' ... 'En Timotheüs, blijf in de wedstrijd!

Probeer niet in dienst van God een eigen parcours uit te zetten. Nee, God bepaalt de spelregels, niet jij. En neem de pijn voor lief. Go for it! 'En Timotheüs, het is inderdaad hard werken. Zwoegen. Ploegen. God heeft je geen rustig leventje beloofd. Maar denk aan de oogst! Je werk zal uiteindelijk worden beloond. Door God.'

Als wij die drie beelden een beetje samennemen, dan is dit volgens mij de boodschap: 'Ga ervoor in het geloof. Laat je niet door van alles en nog wat in beslag nemen. Ga voor God, koste wat het kost. Volg in je leven niet je eigen parcours. Denk aan je Heer. Denk aan de toekomst. Het kost pijn, maar geen overwinning zonder strijd. Geen winst zonder inzet. Geen Heer zonder gehoorzaam te willen zijn.

En dat is nu de vraag, of dit wat Paulus hier zegt tegen Timotheüs... of dit ook in uw en jouw geloofsleven... en in ons hele kerkzijn ergens te zien is. Wim Dekker, een theoloog, bekend van de IZB, maakt zich hier zorgen over. Wim Dekker merkt in zijn boek 'Oproep tot omkeer' op dat het geloof dat wij in onze tijd en onze cultuur aanhangen veelal een geloof is van *comfort* en niet van *challenge*. We zoeken vaak een manier van geloven die je bevestigt, waarbij je je aanvaard mag weten. Geloven moet rust geven, een warm gevoel te midden van alle kilheid van deze wereld. Nou, daar is op zich niets mis mee, maar Timotheüs krijgt hier heel andere dingen te horen. Niet: 'kom zoals je bent'. Op zich prima, maar trek wel gelijk je soldatenuniform aan, met de geestelijke wapenrusting erbij. Want je hebt dienstplicht! En niet: 'en ik kom tot rust bij U'. Ja, dat is soms heel goed, maar blijf in de wedstrijd, neem de pijn voor lief, ga ervoor! Of wat die boer betreft: niet alleen maar prachtige bloemen willen plukken, nee, zaaien, ploegen, zwoegen!

Zijn wij als christenen anno nu ook soldaten die echt gefocust zijn om hun Heer te dienen...? Zijn wij sporters die alles aan de kant zetten voor de wedstrijd van het geloof...? Zijn wij boeren die hard willen werken om een zo mooi mogelijke oogst met God straks te kunnen genieten..., of zijn wij in onze maatschappij vooral mannen en vrouwen, jongeren en ouderen die eigenlijk gewoon ontzettend druk zijn met zichzelf?

Ik zeg het even heel onaardig, maar wij leven in een heel narcistische cultuur, zo is in de filosofie en de psychologie opgemerkt. Wij leven hier in een narcistische maatschappij. Het kenmerk van een narcist is dat hij of zij in een schijnwerkelijkheid leeft, ziekelijk vastgeklemd aan zichzelf, waarbij hij alles vanuit zichzelf ziet en beredeneert. 'Ik' is het centrum van de wereld.

Kijk maar naar de social media: steeds weer nieuwe profiel foto's of andere selfie's – want: *ik* ben hier geweest, *ik* heb dit gedaan, *ik* heb dat gegeten, *ik* heb dit gehaald – en een niet aflatende stroom persoonlijke verhalen, persoonlijke meningen, meningen niet belemmerd door enige kennis van zaken of enige gevoeligheid en die uiteraard net zoveel waard zijn als de mening van wie dan ook. En maar posten. En bloggen. En vloggen.

Logisch, want zo zit heel de samenleving in elkaar: alles is gericht op wat jij wilt, wat jij nodig hebt, wat jij wilt veranderen. Of je nu op de basisschool zit, of bij de dokter, bij de psycholoog, of dat je een winkel

binnenloopt: als het maar bij jou past en jou helpt en jou gelukkig maakt.

En zo lopen wij onze eigen route in het leven. Allemaal individuele routes. Het lijkt wel op de nieuwe fietsroutes van de ANWB: allemaal losse routes, die elkaar dan op bepaalde knooppunten raken. Wij kiezen onze eigen route in het leven. Wij stellen onze eigen doelen: 'die marathon moeten wij lopen. Die stad moeten wij nog bezoeken. Dat willen wij nog bereiken.' Wij vermaken onszelf. Wij ontplooiën onszelf. En ondertussen *verliezen wij onszelf*, want: wij zitten helemaal opgesloten in de cocon van het 'ik'. En het machtige 'ik' moet ondertussen erkennen dat het totaal niet is opgewassen tegen de globalisering, tegen de klimaatverandering, tegen de technologisering. Het machtige 'ik' wordt steeds meer tot het besef gedrongen dat dat 'ik' zo bijzonder weinig voorstelt in deze grote, snel veranderende wereld... Met als gevolg: men kruipt nog meer in de eigen cocon, met je eigen waarheid en je eigen manier van leven.

Luther zag het vijf eeuwen voor ons al gebeuren. Hij had hier een heel treffende term voor: 'homo incurvatus in se', dat is prachtig Latijn voor: 'de mens is in zichzelf gekromd'. De mens is als een zonnebloem, bedoeld om naar de zon te kijken, richting de zon te groeien en dankzij de stralen van de zon open te bloeien..., maar de zonnebloem hangt nu met zijn bloem naar de grond hangt en ziet alleen zichzelf. Zo is de mens geworden. De mens bedoelt om richting God te leven, omhoog te kijken, Gods stralen op te vangen en open te bloeien..., die mens is in zichzelf gekromd..., kijkt naar beneden..., en ziet zichzelf..., maar dreigt ondertussen te knakken.

Het zijn heel grote woorden in deze preek, maar herken je er iets van? Van dat narcistische, dat 'ik'-gerichte in je en ook om je heen? En dan die oproep van Paulus aan Timotheüs: een soldaat moet niet met al die dingen bezig zijn, maar zijn heer dienen! Een atleet moet niet zijn eigen regels stellen, maar de wedstrijd uitlopen en de pijn voor lief nemen. Een boer moet hard werken - soms eentonig, zwaar, frustrerend werk – maar het gaat om de oogst van straks.

Heb jij, heeft u al echt de keuze gemaakt om in deze narcistische wereld je eigen 'ik' aan God te geven en om als soldaat, atleet of boer helemaal voor Hem te gaan? Paulus is op het eind heel scherp: 'als wij Hem verloochenen, dan zal Hij ons ook verloochenen'. Een woord, wat rechtstreeks van Jezus Zelf komt, Jezus had het ook tegen Zijn discipelen gezegd: 'wie Mij zal verloochenen voor de mensen, die zal Ik voor de Vader en zijn heilige engelen verloochenen'. Je moet kiezen. Voor Wie ga je in het leven?

Voor wie ga je? Er zijn maar twee keuzen. Volgens Thomas Halik - een Tjechische theoloog en professor – is het tegenovergestelde van liefde geen haat, maar zelfliefde. En het tegenovergestelde van geloof is geen atheïsme, maar zelfverafgoding. Heb je God lief, of heb je jezelf lief? Geloof je, of dien je je afgod, de afgod 'ik'?

Ik ben soms bang hè dat de kerk veel meer beïnvloed is door onze ego-cultuur dan wij doorhebben. Je ziet het in de sociale cohesie van gemeenten: iedereen is gewoon druk met zijn of haar eigen leven. Natuurlijk is er verbondenheid, wanneer je samen een fijne dienst beleeft. En natuurlijk wordt iemand bedolven onder kaartjes, als er iets ergs is gebeurd. Maar verder is het

soms heel lastig om dicht bij elkaar te komen, om elkaar in het hart te laten kijken... of echt de diepte in te gaan... en blijven kerkmensen soms toch vooral wat losse mensen bij elkaar, want iedereen heeft zo zijn eigen leven.

Je ziet het ook in het kerkhoppen en kerkshoppen, wat door de coronatijd extra is aangejaagd: velen in ons land kiezen voor een kerk die aansluit bij henzelf, of bij hun gezin. De een kiest ervoor om een wat orthodoxe dienst thuis te luisteren, met veel psalmen. De ander gaat voor wat flitsender. Het gaat helaas soms niet om je-verbinden-met, je-verantwoordelijkheid-nemen-voor..., maar om wat jij nodig hebt, wat jou helpt, wat jij wilt. Als Timotheüs dat had gedaan...! En het kerk-zijn moet ook passen in je tijdsplanning. Wat je doordeweeks doet, bepaalt wat je zondag doet of een keertje niet doet..., in plaats van andersom.

En ook de boodschap die de kerk uitdraagt, sluit aan bij de maatschappij: 'je mag er zijn. Wees jezelf. Weet je aanvaard.' Maar de kernboodschap van de Bijbel is toch echt iets anders, namelijk: Jezus is HEER! Dus niet op mij gericht. Maar: alles op Hem gericht.

De kerk die bedoelt is om in de maatschappij een boodschap te brengen, om Gods liefde te verkondigen en Gods eer hoog te houden, is geworden tot een kerk die druk bezig is om achter de maatschappij aan te hollen en die probeert om een beetje aan te sluiten..., een kerk die met haar eigen socials ook graag gezien wil worden en zichzelf presenteert zoals zij graag gezien wil worden: met veel ruimte, veel laagdrempeligheid, open, enz. enz. *Maar waar is die soldaat... en waar is die atleet... en waar is die boer gebleven?*

Zullen wij ons omkeren? Bekeren? Gezegend ben je als je die keuze al hebt gemaakt om je tot God te keren. Want dat is wat God van ons allemaal vraagt. Een ommekeer. Bekering. Allereerst inkeer: beseffen en belijden hoe wij aan onszelf verslingerd zijn en hoe dit is doorgedrongen tot in de diepste gevoelens en gedachten, in onze relaties en in ons kerkzijn. Inkeer. En vervolgens radicale omkeer. Verandering. En... terugkeer. Richting Hem. Zoals die zonnebloem: niet meer gebogen naar zichzelf kijkend, maar zich uitstrekkend naar het licht, naar God... en daardoor openbloeien.

Timotheüs kreeg heel wat van Paulus te horen. Paulus was niet zo'n zachtaardige geestelijke vader: 'kom op, Timotheüs!' Misschien moeten wij onszelf ook zo maar toespreken, of ons als kerk toespreken: Kom op! Laat al die eigen idealen, plannen en voorkeuren nou even voor wat het is. Niet zo bezig met jezelf. Je leven is voor God bedoeld. Je bent hier op aarde niet voor jezelf, om jezelf te vermaken, vakantie te vieren, je bent hier voor God... en voor elkaar. 'Als wij Hem verloochenen, zal Hij ook ons verloochenen.' Luister daarom als soldaat naar je commandant. Loop die wedstrijd van het geloof uit, ook al gaan je schoenen knellen en krijg je een steek in je zij. Blijf het land bewerken tot de oogst in zicht komt.

Maar om Timotheüs te bemoedigen zegt Paulus opeens nog heel iets anders (vers 8): *'houd in gedachten dat Jezus Christus uit de doden is opgewekt'*.

Dat vind ik zo mooi hè! Eigenlijk was ik van plan om hier een hele preek over te houden, maar goed, het is iets

anders geworden. Maar dit moet echt nog even gezegd worden: *'houd in gedachten dat Jezus Christus uit de doden is opgewekt'*. We hebben vijf weken geleden Pasen gevierd. En in die weken daarna ging het nog vaak over Pasen. Dat zal nu wat minder worden, nu Hemelvaart eraan komt en daarna Pinksteren. Maar blijf in gedachten houden dat het Pasen is geweest, zo zegt Paulus. Want alleen zo kan je als soldaat, of atleet of boer het echt volhouden.

Pasen betekent namelijk dat er nog een heel grote oogst aan staat te komen. Want dat Jezus uit de dood is opgestaan, houdt de belofte in dat straks alles anders zal worden. Een totaal nieuwe wereldorde! Vrij van zonde, duivel en dood! Daar keek Paulus zo naar uit en daar wilde hij Timotheüs ook echt bij vasthouden. 'Als er geen opstanding zou zijn, dan is al ons werk, al ons gezwoeg, volkomen zinloos', zo zei Paulus in zijn eerste Korinthebrief. Maar omdat Jezus is opgestaan, is er een toekomst met zoveel hoop! Richt je daarop! Richt je leven daarop. Natuurlijk: je moet eten en drinken, voor je examens blokken, met passie je werk doen enz..., maar doe dat alles in het licht van die toekomst. Laat je als soldaat niet meenemen door alle afleiding en verleiding, want dan heb je de strijd bij voorbaat al verloren. Nee: Jezus is opgestaan... en daardoor komt er een toekomst aan... houdt dat in gedachten!

En ik hoor nog iets in dat *'houd in gedachten dat Jezus Christus uit de doden is opgewekt'*. Jezus heeft de wedstrijd voor ons gelopen, tot aan de finish. Hij heeft overwonnen. Alle hindernissen zijn door Hem genomen en overwonnen. En daarom mag je nu in Zijn kracht je leven leven... en de strijd aangaan tegen je eigen 'ik' en tegen die sterke onderstroom van onze ik-cultuur... Geef niet op. Ook als je soms zo tegen je eigen 'ik' moet vechten en steeds meer ontdekt hoe dat 'ik' je hele denken en doen lijkt te sturen. Ga die strijd aan. Sta sterk in onze maatschappij. Ga in Jezus' kracht, Zijn opstandingskracht, want Hij gaat met je mee. Hij gaat je voor. De opgestane Heer, Die alle macht heeft in hemel en op aarde.

Vergeet nooit dat het Pasen is geweest. De strijd op deze wereld, de strijd tussen alle geestelijke machten en de opgestane Heer, is misschien heviger dan ooit. Heel dubbel eigenlijk, want: we hebben het zo goed! Wij leven in een maatschappij met zoveel zegeningen en vrijheid en rijkdom. Laten wij diep dankbaar zijn! Maar het is ook een maatschappij waarin het geloof heel snel afneemt en het egocentrisme zo ontstellend veel terreinwinst heeft geboekt. Besef dus wat er gebeurt! ... Maar vergeet daarom nooit dat het Pasen is geweest. Er is Eén de Machthebber op deze wereld. Er komt Eén alle eer toe. En er is Eén die zoveel liefde had, voor die ander, voor jou, voor mij, dat Hij voor ons de dood is doorgestaan.

Kom op! God wil dat je een zonnebloem zult zijn, niet gebogen naar jezelf kijkend, maar een zonnebloem met zijn bloem omhoog, die de heerlijke, liefdevolle stralen van de zon opvangt... en die daardoor open bloeit... tot eer van de Schepper.

Heeft u vragen of een reactie: ds. E.G. (Eddy) de Kruijf // 06-40632938 // dekruijf@live.nl